

מתוך סדרת הספרים "לב המועדים"

יהוה לב המועדים

חנוכה - מתוך ספר לב המועדים

נתינת מים קודם נתינת השמן

יש שנהגו לתת מים קודם נתינת השמן בזוכית בכדי שיצוף השמן על המים ע"פ מה דאיתא בבעהש"ט פרשת תולדות (כו צב) דהיונים גזרו שלא יטבלו כדי למנועם מפריה ורביה, ונעשה להם נס ונודמן להם מקווה לכל אחת ואחת, וכדי לעשות רמז לאותו נס נותנים מים תחת השמן לרמז על כך (שו"ת שבט הקהתי ח"ג סימן רו).

הטעם בהדלקת הנר למטה מעשרה טפחים

לפי שנתנו לו חכמים אחד מן השיעורים הקבועים בשאר מצוות והוא שיעור י' טפחים שהוא שיעור הכשר סוכה (רשב"א שבת כא:).
טעם אחר: לפי שמדליקו למטה מעשרה פירסום הנס גדול יותר לפי שנר העשוי להאיר אין מניחים אותו למטה מעשרה (משנ"ב תרעא, כז) טעמים נוספים עיין בספרינו לב המועדים על חנוכה.

אכילת סופגניות

נהגו לאכול סופגניות, והטעם לפי שבחנוכת בית חשמונאי טיהרו את המקדש, ואילו אבני המזבח ששקצו היונים לא יכלו לטהרם וגנוזם (ע"ז נב:), והצטערו על כך, ולכן נהגו לאכול מאכלים שמברכים עליהם ברכת מעין שלוש שבה מוזכר "ועל מזבחך", משא"כ בברכת המזון שאין מוזכר בה מזבח ביחוד, (שלמי מועד נג).

רמז לשמונה נרות

שמונה פעמים נכתב בתורה בפרשת המנורה לשון נר, רמז לשמונה נרות של חנוכה (במדבר ח) "בהעלותך את הנרות א. אל מול פני המנורה ב. יאירו ג. שבעת הנרות ד. אל מול פני המנורה ה. העלה נרותיה ו. וזה מעשה המנורה ז. כן עשה את המנורה ח. (מטה משה תתקעז).

עוד רמזים ר"ת וגימטריאות

עיין בספרינו לב המועדים חנוכה.

מצוות נר חנוכה מצווה חביבה היא עד מאוד וצריך אדם ליוזרה בה מאוד כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבת האל והודיה לו על הניסים שעשה לנו (רמב"ם חנוכה פ"ד ה"ב).

הטעם שתקנו דין מהדרין רק במצוות חנוכה

כיון שבשנה הראשונה לא נתקנה חובת הדלקה וכל אחד ואחד הדליק בעצמו נרות לכבוד הנס שאירע וכל אחד נהג בהדלקה הזאת בצורה אחרת, על כן בשנה הבאה כשחכמים תיקנו להדליק השאירו מקום להבדלים השונים בקיום המצווה (מנחת ברוך). ע"ע בספרינו לב המועדים על חנוכה.

הטעם שנס חנוכה לא הוזכר במשנה

לפי שרבינו הקדוש מסדר המשנה היה מזרע דוד המלך ע"ה, ונס חנוכה היה על ידי בית חשמונאים שתפסו המלוכה ולא היו מזרע דוד, וזה הרע לרבינו הקדוש, ובכתבו המשנה ע"פ רוח הקודש נשמט הנס מחיבורו (בשם החת"ס).

יש שמבארים טעם אחר ע"פ הרמב"ם בפירוש המשניות (מנחות פרק התכלת) שמסביר מדוע במשניות לא מוזכר עניני תפילין ומזוזות על אף היותם חלק ממצות התורה, לפי שבזמן שחיברו את המשנה היו דינים אלו ידועים היטב לכל אדם ואדם, יתכן איפה לומר שגם הלכות חנוכה היו שגורים וידועים בפי כל, עד שרבי מסדר המשניות לא מצא נכון להעלותם בכתב במשניות (בית נפתלי מובא בנר מצווה). ע"ע בספרינו לב המועדים על חנוכה.

הנרות הללו

הטעם באמירת הנרות הללו מה שלא מצאנו בשאר קיום מצוות שיש חיוב לפרש ולהוציא בפה טעם המצווה בשעת קיומה אלא סומכים על הכוונה שמכונים בשעת עשייתה משום פירסומא ניסא שהרי עיקר מצווה הדלקה בשביל פרסום הנס, וע"י אמירת "הנרות הללו" מתפרסם הנס (ערוה"ש תרעו ס"ח). טעמים נוספים עיין בספרינו לב המועדים על חנוכה.